

A magyarság helyzete a nagyhatalmak változó struktúrájú világrendjében

1. Bevezetés – A magyarság történelmi és szellemi horizontjai

A magyarság történelme úgy alakult, hogy kulturális és szellemi horizontjai túlnőnek határain. Az egykori 1920-ban nemzetközi jogilag is, békeszerződéssel szétszabdalt ország határait, minden oldalról kisebbségi magyar közösségek veszik körül, tehát az állam és a nemzet határai nem esnek egybe. Ezen kívül a Kárpát-medence egy viszonylag egységes földrajzi környezetet is jelent. Emellett a magyarság egy Nyugat-Európa felé nyitott, az ottani folyamatokat, legyenek azok akár államiak, akár társadalmiak, akár gazdaságiak évszázadok óta igyekszik követni, mégis földrajzi helyzete meghatározza azt is, hogy jól ismeri Oroszországot, sőt jelentős korszakot töltött a szovjet érdekszférában (1944-1989), ezen kívül délről a Balkán is hat rá. Szükségszerűen, pragmatikus érdekekből is érdemes Kínával, Oroszországgal, Indiával korrekt kapcsolatokat ápolni, a környező államokkal hasonló a helyzet, noha az is világos, hogy Magyarország a NATO és EU tagja. Így a magyarság egésze a Szűts Jenő által közzétett mérvadó tanulmánya szerint a Köztes Európához tartozik.¹ Az egykori Osztrák-Magyar Monarchia kultúrájában, infrastruktúrájában is nyomot hagyott a térségben.

Magyarországnak Európában központi fekvése van, így érzékeny, és a történelemben többször ez meg is mutatkozott, a különböző nagypolitikai történésekre, akár válságokról van szó, akár hódító szándékokról. Mindez felveti azt a fontos igényt, hogy odafigyeljen és elemezze a nemzetközi folyamatokat, különösen a nagyhatalmak változó viszonyrendszerét, hogy ezek megalapozhassák a politikum pragmatikus döntéseit.

A fenn elmondottak mellett mély meggyőződésem, hogy történelemtudománynak van mit mondania a jelennek, akkor is, ha az vitathatatlan, hogy minden korszakot a maga kontextusában kell értelmeznünk. Az

* Dr. Mészáros Zoltán, történelemtanár, levéltáros, Szabadkai Történelmi Levéltár

¹ SZÜCS J. (1981): Vázlat Európa három történelmi régiójáról, *Történelmi Szemle*, 1981/3. sz. 313-360.

azonban luxus lenne, ha a történelemtudomány módszereit nem alkalmaznánk a jelenkorra, nem figyelnénk oda más tudományok eredményeire, itt elsősorban a szociálpszichológia, szociológia és politológia elméletére és gyakorlatára gondolok. Munkámban tehát megpróbálom a jelenkor, pontosabban „most” helyzetét értelmezni, és ismertetni, hogy ebből milyen következtetésekre jutok.

2. A hanyatló nagyhatalmak

Az elmúlt években különösen az ún. „arab tavasztól”² nő a feszültség a világpolitikai színtéren, ennek forráspontja a szíriai háború. Ezen kívül Irán, Szaud-Arábia és Izrael érdekütközése feloldhatatlannak tűnik. A térség erős állama még Törökország is.

A Clintontól Obamáig terjedő időszakban az USA relatív súlya csökkent,³ emellett Kína relatív súlya nőtt, míg Oroszország átvészelte az alacsony kőolajárak okozta nehézségeket, és úgy tűnik az Ukrajnai események miatti szankciók sem okoztak megoldhatatlan problémákat.

2.1. Az USA, mint hanyatló nagyhatalom

Az USA-ban a hanyatlás jelei többféleképpen láthatóak, egyrészt a Donald Trump féle külpolitikai kapkodás utal rá, azonban vannak mélyebb okok is. Sőt egyesek az „amerikai évszázad” végét jósolják.⁴

Az USA lakossága is öregszik, noha nem olyan ütemben, mint Kanadáé, de Mexikó viszont állandó demográfiai nyomást jelent. A „latino” lakosságot ráadásul nem is sikerül integrálni, sőt egyes területeken Kalifornia államban, Floridán a spanyol már köznyelvi funkcióban van. A színesbőrű, afro-amerikai lakosság integrálása sem teljesen sikeres. A születések száma azt mutatja, hogy az USA-ban egy demográfiai eltolódás van, amelyben az afro-amerikai és a latin amerikai származású lakosság lassan számbeli fölénybe kerül, és kultúra tekintetében is átalakítja az

² ANDERSON L.: Demystifying the Arab Spring, Parsing the Differences Between Tunisia, Egypt, and Libya 2-3 o. in. Foreign Affairs (<https://www.foreignaffairs.com/print/1108407> 2011. november 18.). Tunézia, Líbia és Egyiptom esete ugyan teljesen más, a hatalom gyakorlói megbuknak, noha a belső okok mások.

³ NYE JR. J. S. (2017). A Véget ér-e az amerikai évszázad. Antall József Tudásközpont, Budapest, 26-27.

⁴ NYE 2017, 9.

amerikai társadalmat. Ez önmagában nem jelentene válságot, de a többi jelenséggel együtt komoly gondot okoz.

Az elmúlt évtizedekben az amerikai lakosság egyre többet dolgozik, és tölt munkába járással és hazatéréssel, mint az előtt, viszont a bérek reálértéke stagnál nagyjából a hetvenes évektől. Ez azt jelenti, hogy az amerikai társadalom egésze rosszabbul érzi magát, és az amerikai álmom egyre kevésbé aktuális. Talán ezért van az, hogy egyesek a kontrollálatlan erőszakhoz nyúlnak, és lévén, hogy az USA-ban egyszerű fegyvereket vásárolni, rendkívül gyakoriak a lövöldözések. Ezeknek különféle indítékai vannak, néha rasszista, néha államellenes, sokszor pedig valamilyen egyéni sérelem miatt történnek. Természetesen ez a jelenség a saját helyén kezelendő (kriminológia), de akkor is igaz, hogy valamilyen válságjelenségre mutat.

A következő fontos momentum az, hogy az USA infrastruktúrája lassan elöregszik. Az, ami egykor vonzóvá tette, és amitől a gazdaság igen jól teljesített lassan elöregszik, egyre több pénzt kell befektetni a fenntartásához.

Az USA gazdaságpolitikáját, és főleg monetáris helyzetét is megtépázta a chicagói monetáris modell. Eléggé felelőtlenül, az egyik legjelentősebb riválisukhoz, Kínához került a forgalomban lévő dollárok óriási mennyisége, ezen kívül oda vitték a csúcstechnológia gyártását is, amivel szinte tálcán kínálták azt. Nem csoda, hogy a kínaiak az innovációikkal már előnybe is kerültek a naponként használt digitális eszközök gyártásában. A Trump adminisztráció egyik legfontosabb lépése az volt, hogy visszakényszerítse a tőkét az USA-ba.

Az USA pénzügyi válságban van, azaz az államadósság meghaladta a törvényben megállapított határt, így a Szenátus minden hat hónapban jóvá kell, hogy hagyja a költségvetést, ami azt jelenti, hogy amennyiben vita van a Demokraták és a Republikánusok között leállnak az állam által pénzelt intézmények. Az ország fiskális helyzete kétségbeesítő, évente egy billió dollárral többet költ, mint amennyi az adóbevétele. Adóssága a 90%-os GDP felé kúszik, amely ország ezt eléri, az a hanyatlás fázisába kerül.⁵ Ezen tovább rontanak a „jogosultsági kiadások” ami azt jelenti, hogy bizonyos jogok garantálása is pénzbe kerül, ráadásul a

⁵ HUBBARD G. - KANE T. (2016): *Egyensúlyban*, Antall József Tudásközpont, Budapest, 17.

gazdaság ezektől nem tud jobban, hatékonyabban működni.⁶ Ezt súlyosbítja a „demokratikus paradoxon” ugyanis a széles tömegek nem hagyják, hogy hosszú politikai karrierje legyen annak a politikusnak, aki megszorító intézkedéseket vezet be, ettől a politikai döntésmechanizmus lassú. Ezen a logikán nehéz változtatni, hiszen ez a kökemény logikája az amerikai választási rendszernek.

Az USA kommunikációs válságban is van. A demokraták és republikánusok között, kérdések tematizálása, és az azokról való beszéd szétvált, ez olyannyira jelentős, hogy pl. Trump elnök nem akar nyilatkozni a CNN-nek, ráadásul a külpolitikáról való gondolkodásba, amely hagyományosan egyeztetett volt is megjelentek a repedések az amerikai politikában.

Trump válasza az USA-t ért kihívásokra egyfajta izolacionizmus, azaz felrúgta a korlátlan nemzetköziséget, és multinacionális egyezményeket, és ezeket a maga szemszögéből alakítja át. A nagyhatalmiságot Trump elnök egy újszerű költségvetéssel próbálja megtartani, amelynek lényege, hogy a védelmi, katonai képességekbe csoportosítja át a pénzeiket, ezt a módszert trumpi cezarizmusnak nevezik ellenzői.⁷

2.2. Oroszország és a Putyin-faktor

Oroszország kiszámítható politikát folytat, a jelicini éra bomlását Putyin elnökösködése hozta helyre, letörte az oligarchákat. A legjelentősebb a Jukosz és Hodorkovszkij esete. Putyin⁸ csak a vele együttműködőket hagyta meg, Oroszország politikailag stabil lett, így elkezdhette az elvesztett külpolitikai súlyát is visszaszerezni. Ezt bizonyítja az ukrajnai helyzet kezelése, a Krím megszerzése, a szíriai válságban való aktív részvétele, az Iránnal folytatott jó kapcsolatok, de legfőképp az, hogy Törökországot sikerült egy félfordulásra rábírn. Így Törökország az USA legfontosabb közel-keleti partneréből egy bizonytalanná váló partner lett, mert a közeli oroszországi energiaforrások meghatározzák geopolitikai helyzetét.

⁶ HUBBARD – KANE 2016, 22.

⁷ KAPLAN D. R. (2017): Trump's Budget Is American Caesarism. Foreign Policy (<https://foreignpolicy.com/2017/05/26/trumps-budget-is-american-caesarism/>) Letöltve 2018. 11. 13.) Szerinte Trump a népszerűséget hajhássza miközben a hadsereget igyekszik kontrollálni mint ahogy azt Caesar tette.

⁸ FRIEDMAN G. (2015): *Gyulladáspontok*, New way media kft, 220.

Azonban Oroszországot szinte megoldhatatlan problémák nyomasztják. Egyrészt az Ázsiai része szinte lakatlan, és csendben történik a kínai lakosság beszivárgása, ez egy jövőbeli konfliktus kockázatát rejt magában. Ezen kívül az ázsiai rész kezelését nehezíti az egymást nem érintő, elkülönült vízgyűjtőterülettel rendelkező hatalmas folyamok, amelyekben mérnöki bravúr hidat, hidakat építeni, a téli hideg, és a nyári puha talaj miatt, ugyan ez vonatkozik a minőségi utakra és vasutakra is.

Oroszország következő problémája, hogy veszteti lakosságát, azaz elég nagy ütemben csökken, úgy tűnik, hogy mai lakossága szinte az alsó határát biztosítja a nagyhatalmiságnak.

Oroszország hatalmának forrása a fejlett hadiipar és a nyersanyagok birtoklása, azonban ez egyben veszélyt is jelent, hiszen Oroszország gazdasága nagyban függ az kőolaj árának ingadozásától.

2.3. Kína és az elhibázott családpolitika

A Teng Hsziao-ping (Deng Xiaoping) által meghirdetett egy ország, két rendszer, és a nyitott kapuk rendszere⁹ alapozta meg a kínai gazdasági csodát, azonban az ezzel járó népesedési politika csak rövid- ill. középtávon bizonyult hasznosnak, hosszú távon végeláthatatlan problémát okoz. Kína egy évtizedig mintegy 10 százalékkal növekedett, és az egy főre jutó GDP 26 szoros lett, azonban Kína elérte a termelékenység maximumát.¹⁰ Vagyis nincsenek plusz tartalékai. Ezt egyéb bajok is tetőzik. Már 1995-ben rámutattak a természeti környezet túlterheltségére.¹¹

Ezt tetézi, hogy Kínában nincs nyugdíjbiztosítás, ez a feladat hagyományosan a legnagyobb fiúgyermekre hárult, az egy gyerekes családmódelletében, azokban az esetekben, amikor leánygyermek született ez a biztonság elveszett. Később a technikai lehetőségek fejlődésével, a leány magzatokat elvetették, és így egy demográfiai úr keletkezett, azaz egy-egy generáción belül jóval nagyobb a férfiak száma.

Közben, amíg a fenti társadalmi folyamatok zajlottak, Kína sikeresen konvertálta demográfiai potenciálját gazdasági potenciállá, impresszív volt az a korszak, amikor a gazdaság több éven keresztül 10%

⁹ MEISNER M. (1999): *Mao's China and After (A History of the People's Republic.)*, Third edition. The Free Press. 456.

¹⁰ HUBBARD-KANE, 2016, 51.

¹¹ LIBERTHAL K. (1995): *Governing China*, W.W. Norton and Company INC., London-New York, 340.

körüli növekedést produkált, és sok szegmensében le hagyta az USA gazdaságát. Hatalmas pénzügyi tartalékok alakultak ki, de a mozgásban lévő gazdaságot működtetni kell, azonban egy gazdaságban nem csak a GDP érdekes, hanem az is, hogy mekkora a profit. Kínában ezt minimálisra vették a lakosság létszáma miatt, és ez is visszaüt, az alacsony kereseteket nem lehet növelni, mert elveszne a versenyelőny. Az ország fejlettsége, lakosságaránya és éghajlata is rendkívül egyenetlen, ebből is hátrányok származnak. Kína tehát arra kényszerül, hogy különböző kihívásokra válaszoljon.

Először a kínai tőke jelent meg igen hatékonyan azokban az országokban, főleg afrikai országok, ahol elegendő nyersanyag van. Nem érdekelte őket a politikai rendszer, infrastruktúrát építettek, hogy a nyersanyagot el tudják szállítani. Azonban a társadalmi feszültségek ettől még megmaradtak. És ez Kína kormányozhatóságát csökkenti, aminek rengeteg következménye lehet, például az is, hogy az egyes erős tartományok a központi kormányzat fölé nőnek.¹²

Kína a gazdasági potenciálját napjainkban alakítja át katonai potenciállá. Például repülőhordozó anyahajókat kezdett építeni.¹³ Ez összhangban áll azokkal a tervekkel miszerint a Dél-Kínai tenger egészét birtokba akarja venni, mondván, hogy nem elégszik meg a nemzetközi törvények szabta határvizekkel, mert nagyobb országnak több jár a tengerekből. Ezért már birtokba is vett több zátonyt és katonai bázisokat épített. A legújabb terv megvalósítása, hogy Kínától távol is létrehoznak katonai bázist, ezúttal Dzsibutiban, amellyel gyakorlatilag a Vörös Tenger déli bejáratát kontrollálhatják.

Következtetésként elmondhatjuk, hogy Kína belső problémáit, átalakítja külső problémákká, és azokat külpolitikai, sőt katonai eszközökkel próbálja rendezni.

A kínaiak tanácsalanságát az is mutatja, hogy Hszi Csin-pinget (Xí Jinqing) a hagyományok ellenére ismét sokszor egymás után megválasztható elnökké tették.

¹² FRIEDMAN G. (2015). A következő 100 év. New wawe media kft. hn. 124. (Egyébként nem értek teljesen egyet Friedmannel. A kínaiak látják a veszélyeket, de szerintem nem a helyi kiskirályok megjelenése lesz döntő, hanem az, hogy népességgpolitikájának következtében, elillan a felhasználható munkaerő. Míg a szomszédban egy népesebb és egészségesebb alapokon nyugvó ország emelkedik ki, India.)

¹³ ROGGEVEN S. China's New Aircraft Carrier Is Already Obsolete, 2018. április 25.. In. <https://foreignpolicy.com/2018/04/25/chinas-new-carrier-is-already-obsolete/>

3. India az egészséges nagyhatalom

Indiát még nem tartják igazán nagyhatalomnak, mert Indiában sok gyenge pont található. Nem teljesen harmonikus a hadsereg irányítása, és az egyes államai sem működnek hasonlóan, egyesekben kedvező a gazdasági környezet, másokban nem. De az adatok magukról beszélnek (Lásd: India country profile - BBC News). Mégis India ereje abban van, hogy hagyja a folyamatokat természetes útjukon haladni, azaz nem avatkozik be drasztikusan. Ez benne van az indiai szokásrendszerben, vallásban és néplélemben, hiszen a hindu (vallás) is csak annyit jelent, hogy indiai. A Worldcount becslése szerint India 2025-re, vagyis hét év múlva a világ legnépesebb országa lesz. És India ennek tudatában van.¹⁴ A távolabbra tekintő elemzők, mint pl. (Alyssa Ayres, a nálunk nem kapható könyvében *Our Time Has come* c. könyvében szuperhatalomként beszél Indiáról)¹⁵

Az ország ereje egyrészt abban van, hogy a lakossága nagyjából 1.6 milliárdon fog stabilizálódni, ami a föld legnépesebb országává teszi majd. Ezt a potenciált arra használja, hogy minél többeket kapcsoljon be a közoktatásba, és a felsőoktatásba, jelenleg Indiának mintegy 400 milliő főiskolai és egyetemi hallgatója van.

Ezen kívül rendkívül jó kapcsolatokat ápol Oroszországgal, közösen fejlesztenek repülőket, de ami még fontosabb atomipari együttműködés is kialakult, azaz Oroszország atomerőműveket épít Indiában. Indiának van atombombája, és célba juttató rendszere is.

Másrészt a katonai együttműködés kiváló az USA-val is, amellyel közös hadgyakorlatokat tartanak az Indiai Óceánon. Ez azért is érdekes, mert az USA igyekszik gazdasági és katonai értelemben az Indiai óceánra támaszkodni, és a Kínából fokozatosan kivonandó tőke jó részét azokba az államokba helyezi el, amelyeknek az Indiai Óceán körzetében vannak.

¹⁴ LÄTT J. – ÖZTÜRK A. (2009): *The Current Column, Change, Power, And Responsibility: Emerging Powers As New Partners For Global Structural Policy*, German Development Institute/Deutsches Institut für Entwicklungspolitik (DIE), 1. (<https://www.diegdi.de/en/the-current-column/article/change-power-and-responsibility-emerging-powers-as-new-partners-for-global-structural-policy/>) (A letöltés dátuma: 2018.11.15.)

¹⁵ India's rise as a global power highly likely, says Alyssa Ayres <https://www.livemint.com/Leisure/8OfnUjavrEFLlxvbnOik/Indias-rise-is-inevitable.html>. (A letöltés dátuma: 2018.12.16.)

Indiának fontos a stratégiai partnerség Oroszországgal és az USA-val, mert Kínával területi vitái vannak, ami miatt a 20. században háborúkat is vívtak.

Gazdasági potenciálja nem csak abban rejlik, hogy hatalmas és viszonylag jól képzett munkaerője van, hanem abban is, hogy a Dekkán fennsík, a föld második legnagyobb lávaömlenye, számos fontos és ritka fémet tartalmaz. Egyszóval Indiának megvannak a kapacitásai – demográfia, nyersanyag, külpolitika – ahhoz, hogy nagyhatalom legyen, sőt egy a világbékét stabilizáló tényező is. Ezt mutatja az is, hogy milyen gyorsan vészelte át a 2008-as válságot.¹⁶ A világbank elemzése is azt mutatja, hogy India szerepe növekszik a világban.¹⁷

4. Egyéb hatalmi tényezők a világban

A többpólusú világban, ahol a nagyhatalmak egymás iránti, és egymáshoz mért viszonya változásban van, nagyon fontos szerepük van egyéb „második vonalbeli” államoknak.

Ezek közül talán a legfontosabb Kanada, amely óriási természeti potenciállal rendelkezik, ám a lakossága viszonylag kevés, és az USA szoros szövetségese, ez a szövetség mindkét országot erősíti. Az USA déli szomszédja Mexikó pedig demográfiai potenciálját tekintve fontos, hiszen a javak előállításában ez számít. A Trump adminisztráció ugyan erősíti a határ védelmét, igyekszik az USA-ba visszavonni a tőkét, de az tény, hogy az USA és Mexikó között létezik a legkiterjedtebb gázvezeték hálózat a világon, termelési együttműködésre készíti a két államot, és közösen erősíti őket.

Ausztrália szintén rendkívül fontos állam, amely azonban soha nem lehet nagyhatalom izoláltsága miatt, mégis jelentős és az USA-t támogató, vele stratégiai szövetségben lévő országról van szó, amely hatalmas kőszén és urániumtartalékokkal rendelkezik. Új-Zéland szintén az USA szövetségese.

¹⁶ Key to double digit growth Indian Capital Markets, 9. www.pwc.com/india (A letöltés dátuma: 2018. 12. 16.).

¹⁷ India in a Multipolar World, Speech by Dr. Ngozi Okonjo-Iweala, Managing Director of the World Bank International Habitat Center May13, 2011 <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,pagePK:34382~piPK:34439~theSitePK:4607,00.html> (A letöltés dátuma: 2018. 11. 15.)

A Közel-Keleten hagyományosan zavaros a helyzet.¹⁸ Erdoğan elnök Oroszország felé nyitása ezt tovább bonyolítja. Igaz, hogy az USA egyik fontos szövetségese, a NATO-ban a második legnagyobb hadserege van, de Oroszország közelsége, és a viszonylag közeli energiaforrás túlságosan fontos Törökország számára. A másik Orosz érdekeltségű állam Irán, amely a muzulmán világban némileg elszigetelt, hiszen a síita ágához tartozik, amely csak a muzulmánok 10%-ának a vallása. A világ második nagy földgáztartalékával rendelkezik, amelyet bizonyára Oroszország által fog értékesíteni. A harmadik fontos tényező Szaud Arábia, hatalmas nyersanyagkincsével az USA legfőbb szövetségese, és az elmúlt években a leggyorsabb fegyverkezési programot hajtotta végre, aktívan részt vett/vesz a Jemeni polgárháborúban, és vezető szerepre törekszik a térségben, azonban oda kell figyelnie a belső helyzetére is, hiszen a legjobb kőolaj és földgázlelőhelyeken sííták élnek.

A jelentős államok között mindenképpen fontos a szerepe Japánnak és Dél-Koreának is. Hasonló, központilag irányított gazdaságmodellt valósítottak meg, amely a termelékenységét maximálisra növelte, azonban ez azt is jelentette, főleg Japánban a demográfiai helyzet romlott, ugyanakkor az innovációk tekintetében mindkét ország az éllovasok közé tartozik. Japánt történelmének súlyos terhei is visszavetik, hiszen a világháborús gáztettei miatt a hozzá közeli országokban nincsenek szövetségesei.

A fentiekből látszik, hogy noha az USA immár nem egyeduralkodó az angolszász világ mégis mögé áll, beleértve az EU-ból kiválóban lévő Nagy-Britanniát is. Ezen kívül az Indiával való kapcsolat is stabilizálja helyzetét. Végül pedig azt érdemes tudni, hogy a folyóhálózata Oroszországgal ellentétben nem szétvagdalja, hanem összeköti a középső területeit, így szinte bárhol bármilyen ipart kiépíthet, és ezek termékeit szállíthatja szét a világban.

Világunkban fontos problémát jelentenek a zavaros helyzetű államok, itt elsősorban Brazíliára kell, hogy gondoljunk, amely, ha a térképre tekintünk Dél-Amerika vezető állama lehetne, sőt volt is, mindaddig, amíg a belpolitikai botrányok meg nem rogyantották, ezen kívül északról Venezuela összeomlása, délről pedig Argentína pénzügyi válsága sem segít a helyzetén.

¹⁸ FRIEDMAN G. (2015): *Következő évtized*. New wawe media kft. hn. A szerző egészen hosszan foglalkozik az amerikai és közel keleti és izraeli helyzettel. 79-142.

Ázsiában Pakisztán egyre zavarosabb képet mutat, ami azért is veszélyes, mert ennek az országnak atomfegyvere van, viszont a szomszéd országból érkező tálibok (helyesebben talibánok) az ország északi részét uralják, azaz úgy közlekednek abban a térségben, ahogy akarnak. Afganisztántól tehát Libanonig egy veszélyes zóna van, és az Észak-Korea atomfegyverkezésével állandó veszélyforrás.

Mégis a legproblematicusabb kontinens Afrika, tucatnyi államban folyik polgárháború, és még néhányban diktatúra van, amelyek bármikor borulhatnak. Ezen kívül a kontroll nélküli demográfiai növekedés megoldhatatlan kihívások elé állítják ezt a kontinenst. Lényegében véve az Afrikából induló kihívások, és az arra adandó válaszok fogják Európa jövőjét meghatározni.

5. Európa a kétes erejű szövetség

Ha Európára mint egységes piacra, és földrajzi térségre tekintünk, azt gondolhatnánk, hogy hallatlan prosperitás előtt áll, azonban ez több okból sincs így.

Egyrészt Európa nem katonai hatalom, sőt az egyes országok a kilencvenes évektől elhanyagolták a biztonságra költés imperatívuszát, ezért az egyes államok védelmi képességei sem elég erősek.

Európát megosztja egy ideológiai ill. áldeológiai vita is, amelyet közhelyesen liberális-konzervatív vitának nevezhetnénk, de ez nem fedné a valóságot, hiszen a vita háttérében a multinacionális vállalatok és a nemzetállamok állnak. Egy-egy óriáscég sok esetben akkora tőkével rendelkezik, mint egy ország, vagy még többel, ez lehetővé teszi érdekeik viszonylag jó érvényesítését, azonban az állampolgárok nem tudnak mindent elfogadni az óriáscégek értékeiből. Ráadásul egyes államok, és egyes óriáscégek között összefonódások vannak.

Európa tehát ma nem nyugodt, és jövőképpel sem rendelkezik. Sajnos az ukrainai aktuálpolitikai válság hátráltatja Oroszország és az EU együttműködését, ami pedig racionális lenne.

Az USA Európa-politikája is szelektív, úgy tűnik, hogy Kelet-Európa hosszú távon fontos geopolitikai helyzete miatt. Lengyelország és Románia kiemelten fontos, és ez igaz az Észtországtól Görögorszáig terjedő térségre, ebben van Magyarország, és ehhez kell mérnie nemzetpolitikáját.

A fenti tényezők miatt bizonyára az USA-nak sikerül egy olyan forгатókönyvet érvényesítenie, amelyben karmesterként vezetheti a különböző okokból vele tartó szövetségeseket. Az USA-ban, rendkívül komolyan elemzik a világpolitikai helyzetet, sok információt gyűjtenek be, és képesek több olyan forгатókönyvet létrehozni, amelyek közül valamelyik megvalósítható.¹⁹ Mégis ez a helyzet különbözni fog a hegemon helyzettől, és az sem biztos, hogy minden belső kihívást jól tudnak kezelni.

6. Magyar nemzetstratégia

Mivel Magyarország gazdaságilag és energetikailag is érzékeny, ezért fontos kiindulópont, hogy a NATO és az EU tagja, másrészt pedig földrajzi helyzetéből adódik, hogy az oroszországi energiaforrások is meghatározzák működését. Ezért fontos, hogy – nem feledve milyen szövetségekbe tartozik – az oroszokkal pragmatikus, méltányos kapcsolatban legyen.

Fontos fejlemény a magyar kormányzásban, hogy kitüntetett helyet kapott a nemzetstratégia. Az elmúlt időszakokban (Kádár rendszer, a gyurcsányi elhanyagolás), vagy nem vettek tudomást a Magyarország közelében élő magyarokról, vagy pedig a területi veszteségekre koncentráltak (Pl. a Horthy rendszerben, vagy Csurka István megnyilvánulásaiban). Ma ettől jóval kifinomultabb nemzetstratégia létezik, ez pedig az emberekre, az egyénekre és közösségekre koncentrálnak, úgy, hogy közben mindent megtesz, hogy ez ne sértse a szomszéd országokat, és ne zavarja gazdasági kapcsolatait. A rendszerváltáskor megfogalmazott nemzetstratégia alapelveiben jó, azonban az idő, az elmúlt majd harminc év túlhaldottá tette. A szülőföldön maradási a nyugat-európai lehetőségek teszik próbára, másrészt viszont a technikai lehetőségek alkalmasak arra, hogy ma már világmagyarságban gondolkodjunk, és a hírek, információk és a pénz eljusson, oda ahova éppen kell.

Fontos hogy Magyarországon kialakuljon egy nemzetközileg is számottevő tökemennyiség, és megszűnjön a térség, de legfőképpen Magyarország alultőkésítettsége. Ezen kívül a középosztály, és az alsóbb rétegek gyarapodását és felemelkedését is lehetővé kell tenni.

¹⁹ MATOLCSI Gy. (2015): *Amerikai Birodalom (A jövő forгатókönyvei)*. New wawe media kft. hn.

A közoktatás egyszerre kell, hogy funkcionális legyen, és hazafias, mint ahogy a közbeszéd és közhangulat is. Persze ennek magvalósításában figyelembe kell venni, a magyarságra jellemző individualizmust is.

Ez nem egy kormány ciklus feladata, hanem hosszú évtizedek, esetleg az egész évszázad feladatai.

Végül a magyarságból ki kell hozni azokat az erőket, amelyek a közösség kötőszövetét alkotják, a családok, a családi vállalkozások hálózatait kell segíteni, hogy ellensúlyozza a nyugatra távozás anyagi vonzását.

7. A forrásaimról

A fenn közzé tett gondolatok, a hírek és elemzések hosszas olvasgatásának az eredménye. Az egyik legtekintélyesebb folyóirat a Foreign Affairs rendszeresen tesz közzé írásokat az interneten is, ezen kívül a CFR (Council on Foreign Relations) napi rendszerességgel tesz fel híreket és elemzéseket az egész világot érintő változatos témákban. A FP (Foreign Policy) is rendszeresen közöl eredményeket. A Google News is testreszabott híreket közöl, ha a felhasználó következetesen keres és olvas bizonyos híreket. Ezen kívül a The Guardian, a The Economist is naponta kínál híreket, ahogy ezt a BBC, a New York Times és más médiák is ezt teszik. Gyakorlatilag végtelen mennyiségű információhoz lehet jutni. Ezen kívül a facebookon százával állíthatók be követhető politikai, tájékoztatási facebook lapok. Oroszországról és Kínáról is lehet bőségesen adatot találni. Ha értő módon, évek óta követjük ezeket a híreket, akkor az általunk egyébként is elérhető hírekkel együtt egy globális kép alakulhat ki bennünk. Ha mindezeket, a forrásokat felsorolnám túlhaladná a tanulmányom érdemi részét.

Felhasznált irodalom:

FRIEDMAN G. (2015): *A következő 100 év*, New wave media kft. hn.

FRIEDMAN G. (2015): *Következő évtized*, New wave media kft. hn.

FRIEDMAN G. (2015): *Gyulladáspontok*, New wave media kft. hn.

HUBBARD G. – KANE T (2016): *Egyensúlyban*, Antall József Tudásközpont, Budapest.

India in a Multipolar World, Speech by Dr. Ngozi Okonjo-Iweala, Managing Director of the World Bank International Habitat Center May13, 2011

- <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,pagePK:34382~piPK:34439~theSitePK:4607,00.html> (A letöltés dátuma: 2018. 11. 11.)
- India's rise as a global power highly likely, says Alyssa Ayres* <https://www.livemint.com/Leisure/8OfnUjavrEFLlxbyhdnOiK/Indias-rise-is-inevitable.html> (A letöltés dátuma: 2018. 11. 11.)
- KAPLAN R (2017): *Trump's Budget Is American Caesarism*, in: Foreign Policy, 2017. május. 26. (A letöltés dátuma: 2018. 11. 11.)
- Key to double digit growth Indian Capital Markets* (2011) (www.pwc.com/india) (A letöltés dátuma: 2018. 11. 11.)
- LÄTT J. – ÖZTÜRK A. (2009): *The Current Column, Change, Power, And Responsibility: Emerging Powers As New Partners For Global Structural Policy* (<https://www.die-gdi.de/en/the-current-column/article/change-power-and-responsibility-emerging-powers-as-new-partners-for-global-structural-policy/>) (A letöltés dátuma: 2018. 11. 11.)
- LIBERTHAL K. (1995): *Governing China*. W.W. Norton and Company INC. London-New York
- MEISNER M. (1999): *Mao's China and After (A History of the People's Republic)*. Third edition, The Free Press
- NYE JR. J. S. (2017): *Véget ér-e az amerikai évszázad*. Antall József Tudásközpont, Budapest.
- SZÜCS J. (1981): *Vázlat Európa három történelmi régiójáról*, Történelmi Szemle 1981/3. sz. 313-360.